

Mer enn 500 delegater klar for Fellesforbundets åttende ordinære landsmøte.
Foto: Morten Løberg.

Fellesforbundet

Besøksadresse: Lilletorget 1, 0184 Oslo,
Postadresse: Postboks 9199, Grønland, 0134 Oslo
Telefon: 23 06 31 00
www.fellesforbundet.no / post@fellesforbundet.no

Beretning 2019

Fellesforbundets åttende ordinære landsmøte ble gjennomført i oktober 2019. Foto: Morten Løberg

Foto: John Trygve Tollefsen

Forbundsleder Jørn Eggum på bedriftsbesøk i Haugesund. Foto: John Trygve Tollefsen

Forsidebildet: Morten Løberg.

Forord

Fellesforbundets beretning 2019

På minst to måter ble Fellesforbundet styrket i 2019. For det første ved at Norsk Transportarbeiderforbund besluttet å slå seg sammen med oss. Det gav oss nær 20 000 nye medlemmer med økt styrke faglig og politisk. For det andre ved at vi rekrutterte over 20 000 nye medlemmer. Dessverre var det også mange utmeldinger, men likevel en netto vekst på over 2 000 medlemmer. Et sterkt forbund trenger mange medlemmer og på den måten være representative for de bransjer og yrkesgrupper vi er til for.

Vi gjennomførte et strålende landsmøte med mange gode debatter og viktige vedtak. 524 stemmeberettigede var med på å befeste vår visshet om at landsmøter i Fellesforbundet er et av landets viktigste politiske verksteder. Rundt 60 sider med uttalelser legger føringer på arbeidet vårt de kommende fire år. Det gjelder både for forbundet og avdelingene. Landsmøtet valgte nytt forbundsstyre og representantskap. Jeg vil igjen

få takke de som gikk ut og ønske de nye representantene lykke til med viktige oppgaver.

Vi engasjerte oss sterkt i kommune- og fylkestingsvalget, ikke minst lokalt. Altfor mange kommuner og fylker var styrt med borgerlige flertall, som normalt ikke står på vår side når det gjelder for eksempel kommunale anbud eller vilkårene for de ansatte i serveringsnæringen. Over 200 medlemmer av Fellesforbundet sto på valg fra ulike partier. Valgresultatet var oppløftende. Høyrepartiene gikk tilbake og de rødgrønne gikk fram. Det ble skifte i mange kommuner. De største byene styres nå at de rødgrønne eller i samarbeid mellom sentrum- og venstresiden. Dette gir både grunnlag og inspirasjon for å styrke vårt fagligpolitiske arbeid og få et nytt stortingsflertall i 2021.

Jørn Eggum
Forbundsleder

Noen fakta om Fellesforbundet

Forbundets ledelse før landsmøtet

Forbundsleder	Jørn Eggum
Nestleder	Steinar Krogstad
Forbundssekretærer	Clas Delp
	Kine Asper
	Per Skau
	Knut Øygard
	Hege Skulstad Espe

Forbundets ledelse etter landsmøtet

Forbundsleder	Jørn Eggum
Nestleder	Steinar Krogstad
Forbundssekretærer	Clas Delp
	Kine Asper
	Per Skau
	Knut Øygard
	Hege Skulstad Espe
	Dag-Einar Sivertsen

Forbundets ledelse etter landsmøtet i 2019. Foto: Morten Løberg.

Medlemmer av forbundsstyret før landsmøtet

Arild Håvik, Rogaland, Atle Tranøy, Hordaland, Bjørn Gottschlich, Aust-Agder, Bjørn Inge Fossmo, Trøndelag, Bjørn Sigurd Svingen, Oppland, Cecilile Søllesvik, Møre og Romsdal, Christian Justnes, Vest-Agder, Endre Lie, Nord-Trøndelag, Håkon Waastad Gillerhaugen, Hedmark, John Erik Molin, Buskerud, Julie Wilhelmsen, Troms, Kristin Mulleng Sezer, Oslo, Jorge Dahl, Hordaland, Magne A. Glimdal, Oslo/Akershus, Paul R Kristiansen, Østfold, Richard Storevik, Hordaland, Roald Stykket, Telemark, Roar Abrahamsen, Hordaland, Rolf Geir Hillestad, Vestfold, Stig Jarle Hansen, Troms, Sisilie Benjaminsen, Rogaland, Kyrre Næstby, Nordland, Steffen Høiland, Rogaland, Svein Erik Veie, Trøndelag, Tommy Rannov Nystad, Nordland, Merethe Solberg, Oslo, Unni Bjerknes, Buskerud og Vidar Schei, Østfold, Terje Johansen, ansattes representant, Trine Szabo, ansattes representant, Pål Aronsen, Oslo (fra juni), Nina Risinggård, Vestfold (fra juni), Roger Moum, Hordaland (fra juni), Bjørn Tore Bråten, Nordland (fra juni)

Medlemmer av forbundsstyret etter landsmøtet

Merethe Solberg, Oslo, Pål Aronsen, Oslo, Oskar Lindøe, Oslo, Joachim Espe, Oslo, Vidar Schei, Østfold, Halvor Been, Østfold, Jan Wiggo Hageløkken, Oppland, Jarl Kurud, Hedmark, John Erik Molin, Buskerud, Rolf Geir

Hillestad, Vestfold, Roald Stykket, Telemark, Nina Risinggård, Vestfold, Christian Justnes, Vest-Agder, Steffen Høiland, Rogaland, Terje Håland, Rogaland, Bernhard Brunes, Rogaland, Roar Abrahamsen, Hordaland, Atle K. Tranøy, Hordaland, Roger Moum, Hordaland, Jorge Alex Dahl, Hordaland, Cecilie Søllesvik, Møre og Romsdal, Arne Otto Rogne, Møre og Romsdal, Ivar Dahlen, Trøndelag, Ståle Lund, Trøndelag, Endre Lie, Trøndelag, Tommy Rannov Nystad, Nordland, Julie Wilhelmsen, Troms/Finnmark, Kyrre Næstby, Nordland, Tom-Magne Nordli, Nordland, Adrian Lindgren, Hordaland, Terje Johansen, ansattes representant, Trine Szabo, ansattes representant

Antall medlemmer

Antall medlemmer ved årsskiftet var 164 521.

Antall avdelinger

Antall avdelinger ved årsskriftet var 87.

Antall ansatte

Antall ansatte ved årsskiftet var 160 (inkl. valgte).

Det nye forbundsstyret etter Landsmøtet 2019. Foto: Morten Løberg.

Arbeidslivsarbeidet

Tariffpolitikken

Mellomoppgjøret i privat sektor (LO-NHO) i 2019 gikk til mekling, der det ble oppnådd enighet.

I oppgjøret ble det enighet om generelt lønnstillegg på kr 2,50 pr. time fra 1. april 2019. I tillegg ble det gitt et lavlønnstillegg på kr 2,- pr. time til alle på overenskomster som ligger under 90 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn.

I forståelse med LO anslo NHO den økonomiske rammen slik:

... årslønnsveksten i industrien samlet i NHO-området (anslås) til 3,2 prosent i 2019. Av dette bidrar overhenget med 1,1 prosentpoeng for industriarbeidere og 1,4 prosentpoeng for industrifunksjonærer. For industriarbeidere i NHO-området er bidraget fra tariff tilleggene beregnet til 0,8 prosentpoeng. Resterende bidrag til årslønnsveksten i industrien som helhet er anslått glidning. Denne omfatter blant annet garanti-tillegg og tekniske tillegg, strukturendringer og lønnsvekst fra lokale forhandlinger.

Det ble inngått en ny avtale om sliterordningen til erstatning for avtalen inngått i 2018.

Det ble videre enighet om å utrede muligheten for å legge om beregningsmodellen for Opplysnings- og utviklingsfondet.

Tariff- og bransjeråd

I mai 2018 ble det valgt tariff-/bransjeråd 2018-2020 for områdene industri, byggfag, hoteller og restauranter, byggeindustri, bil, treforedling, AMB/VTA, fly, avis, forsvarets verksteder, havbruk, grønn sektor og grafisk industri. Oppnevningsperioden er toårig. Den 1. juni 2019 gikk Norsk Transportarbeiderforbund inn i Fellesforbundet. NTF hadde ni bransjeråd som fra samme dato ble tariff-/bransjeråd for områdene buss, grossist, godssjåfører, avisbud, miljø og gjenvinning, havnearbeidere, spedisjon, taxi og olje. Rådene fortsetter uendret ut oppnevningsperioden.

Tariff-/bransjerådene holder normalt inntil fire møter pr. år. 4.-5. desember 2019 ble det avholdt felles møte for alle tariff-/bransjeråd for

behandling av forslag til tariffoppgjøret 2020. Tariff-/bransjerådene er blant annet ansvarlig for holde bransjekonferanser. Det ble i 2019 avholdt ti bransjekonferanser.

Tariff- og kontingenttrekkavtaler

Fellesforbundet hadde ved utgangen av 2019 tariffavtale på 6 468 bedrifter, av disse var 932 bedrifter fra tidligere NTF. Totalt var dette 1 176 flere bedrifter enn ved utgangen av 2018. I 2019 ble det inngått tariffavtale ved 392 bedrifter med i alt 2 936 medlemmer. Det er 88 flere nye avtaler enn i 2018.

Se tabell 1 i tabelldelen bak i beretningen.

Forbundet har i perioden sendt varsel om plass-oppsigelse til seks bedrifter som ikke er tilknyttet arbeidsgiverorganisasjoner.

Av totalt 5 536 bedrifter er 4 350 bedrifter tilsluttet arbeidsgiverorganisasjoner og 1 186 enkeltstående bedrifter.

I 2019 var det 1 618 bedrifter der det kun er inngått kontingenttrekkavtale. I 2019 ble det inngått 447 kontingenttrekkavtaler ved nye bedrifter. Det er 153 flere avtaler enn i 2018.

Juridisk bistand

Juridisk bistand ytes i saker som angår lønns- og arbeidsvilkår i arbeidsforhold. Forbundet har fortsatt mange saker som går på bistand til utenlandske medlemmer i forbindelse med manglende utbetaling av lønn, underbetaling og feriepengene. I tillegg kommer saker hvor forbundet har behov for juridisk rådgivning og veiledning generelt.

I 2019 ble det avsluttet 133 saker som forbundet hadde tatt ut stevning i. Det ble avsagt dom i sju saker. Det er totalt utbetalt over 29,8 mill kroner i erstatning til medlemmer i de avsluttede juridiske sakene i 2019.

Godkjenning av arbeidstidsordninger

Etter arbeidsmiljølovens § 10-12 (4) kan det inngås avtale mellom fagforening med innstillingsrett og den enkelte bedrift om arbeidstidsordninger som avviker fra lovens alminnelige bestemmelser. LO har etter enighet blant forbundene laget en egen veileder for hva som kreves i en søknad. Det er lagt ekstra fokus på

HMS, begrunnelse for nattarbeid, og at bedrifter som leier inn har avtale om dette ved innleie etter § 14-12.

Arbeidstidsordninger med inntil 10,5 timer per dag behandles av forbundet. Alle andre arbeidstidsordninger utover 10,5 timer per dag godkjennes av LO. Det ble i 2019 godkjent 614 arbeidstidsordninger på over 10,5 timer, av disse hadde 187 nattarbeid. Antall godkjenninger over 10,5 timer er økte med 226 fra 2018.

Bedriftsdemokrati

Et flertall av forbundets medlemmer arbeider i konsern eller konsernlignende selskap med hovedkontor i eller utenfor Norge. Dermed fattes mange viktige beslutninger langt unna deres egen arbeidsplass og ledelse, kanskje i et annet land. Det er en jevn strøm av henvendelser og spørsmål til forbundet om konsernfaglige og selskapsrettslige spørsmål. Det gjelder opprettelse av konsern-samarbeid mellom de tillitsvalgte i et konsern, om styrerepresentasjon i bedrift og konsern, og om opprettelse av europeiske samarbeidsutvalg (EWC). Forbundet er involvert i dette selskaps-politiske arbeidet i alle de europeiske føderasjonene, men det er gjennom IndustriAll Europa at vi har flest selskap involvert.

Industriansatte i Norden (IN) er viktig for forbundet på flere områder. Arbeidet i den selskapspolitiske komiteen med bedriftsdemokrati og europeiske samarbeidsutvalg er nyttig for flere av våre bransjer. Mohammad Afzal er leder for INs arbeidsmiljønettverk. Også for selskap innen byggsektoren er EWC-arbeidet viktig, og det nordiske nettverket kom godt i gang igjen i 2019. I mai var vi vertskap for EWC-komiteen til den europeiske bygningsarbeiderføderasjonen, som ble innledet med et seminar om den norske modellen og vårt samarbeid mot blant annet sosial dumping. Det var nyttig å få vist fram dette for våre europeiske kolleger.

Likestilling likeverd

Fellesforbundets likestillings- og likeverdsutvalg har hatt tre møter i 2019. Utvalget hadde et felles møte med NTF sitt mangfoldsutvalg i mai hvor de blant annet hadde møte med Ingrid Kjerkol og Kirsti Leitrø på Stortinget. Utvalget har også bidratt med innspill til landsmøtet og diskutert problemstillinger knyttet til seksuell trakassering og rekruttering til mannsdominerte bransjer. I 2019 har Fellesforbundet hatt et samarbeid med BNL knyttet til rekruttering av kvinner til mannsdominerte bransjer. Dette samarbeidet har blant annet resultert i felles kjørerregler for å få

flere kvinner til byggenæringen. Vi har også hatt et samarbeid med El og IT forbundet for å sette fokus på utradisjonelle utdanningsvalg.

I samarbeid med Handel og Kontor søkte Fellesforbundet på forskningsmidler fra LO for å se på hva som er årsaken til at kvinner ikke gjør «karriere» som tillitsvalgt. Vi fikk innvilget søknaden og prosjektet startet opp høsten 2019.

Forbundet har i 2019 deltatt på møter i likestillingsutvalget til IndustriAll Europa, NTF, IN og NBTF. Vi har også bidratt inn i et prosjekt om seksuell trakassering i regi av EFFAT. I tillegg har vi deltatt på møter i LOs familie og likestillings-politiske utvalg.

Helse, miljø og sikkerhet

Alle arbeidstakere skal ha en trygg og god arbeidshverdag. Alle skal komme trygt hjem fra arbeidet hver dag, og de skal ha en reell mulighet til å stå i arbeid fram til pensjonsalder.

Arbeidsmiljøet har stor betydning for arbeidstakeres helse og trivsel, og for et produktivt arbeidsliv. I Norge har vi et rettferdig, inkluderende og effektivt arbeidsliv, og vi ligger i verdenstoppen både for jobbtrivsel og motivasjon. Samtidig er potensialet stort for å gjøre det bedre.

I mange av Fellesforbundets bransjer er det store utfordringer med for tidlig avgang og stadig færre klarer å stå i arbeid til normal pensjonsalder. Arbeidsmiljø handler ikke bare om velferdsgoder som fruktkurv eller muligheten til å trene i arbeidstiden, selv om dette er tiltak som kan bidra til bedre trivsel på jobben og ikke nødvendigvis skal sløyfes. Arbeidsmiljø handler om selve arbeidet som utføres og er knyttet til hvordan man organiserer, planlegger og gjennomfører arbeidet. Arbeidet med å styrke våre medlemmers medbestemmelse, samt part-samarbeidet er viktig for å opprettholde og bedre arbeidsmiljøet på arbeidsplassene.

I 2019 har Fellesforbundet deltatt i flere forskjellige arbeidsgrupper, både samarbeid med andre LO-forbund, men også samarbeidsfora med arbeidstakerorganisasjoner og andre aktører i arbeidslivet. Samarbeid for sikkerhet i Olje og gass/Bygg og anlegg er to gode eksempler på samarbeid på tvers av næringer som er spesielt utsatt med tanke på sikkerhetsrisiko. Fellesforbundet er representert i begge og svært delaktige i arbeidet der.

Forskning viser at en god sikkerhetskultur bare kan bygges i faste og trygge arbeidsforhold.

Forskning viser at en god sikkerhetskultur bare kan bygges i faste og trygge arbeidsforhold. Dette vil være en viktig oppgave i årene som kommer. Foto: John Trygve Tollefsen.

For forbundet vil fortsatt arbeid for faste og trygge arbeidsforhold være en viktig oppgave i årene som kommer.

Skogbrukets HMS-utvalg som består av partene i arbeidslivet, aktuelle skogorganisasjoner, nettselskaper og Arbeidstilsynet som observatør, har i perioden arbeidet med flere prosjekter for å bedre sikkerheten innen det maskinelle og motormanuelle skogsarbeidet. HMS-utvalget har en egen hjemmeside hvor det også foreligger en HMS- håndbok for skogbruket. HMS- utvalget har inngått et samarbeid med Skogbrukets

kursinstitutt (Skogkurs), hvor HMS- utvalgets hjemmeside linkes opp mot Skogkurs som egen fane og hvor Skogkurs skal bistå med driften/ oppgraderingen av hjemmesiden.

HMS- utvalget har utarbeidet to prosjekter, som blir gjennomført av Skogkurs og finansiert av Skogbrukets verdiskapingsfond. Det ene prosjektet skal kartlegge hvilke utdanningstilbud som i dag gis når det gjelder opplæring i bruk av motor/ryddesag. Det andre prosjektet har som formål å utvikle en digital plattform som viser hvordan opplæringen skal gjennomføres, slik

at opplæringen blir gitt i henhold til kravet om opplæring basert på lov og forskrift.

Arbeidstilsynet har utvidet satsningsområdet for skog og landbruk til også å gjelde for 2020. Forbundet deltar i denne sammenheng i en arbeidsgruppe bestående av Arbeidstilsynet, jord og skogbruksnæringene samt partene i arbeidslivet, hvor det blir satt fokus på HMS i landbruk og skogbruk og hvilke områder Arbeidstilsynet bør rette sin aktivitet inn mot i aksjonsperioden.

Fellesforbundet deltar på flere samarbeidsarenaer innenfor petroleumsvirksomheten for å styrke helse, miljø og sikkerhet, som for eksempel Petroleums-tilsynets Sikkerhetsforum. Dette er et treparts-samarbeid mellom myndighetene, næringen og fagbevegelsen. Her tas det opp utfordringer som storulykkeperspektivet, teknologiutvikling, arbeidstakermedvirkning og partssamarbeid.

De menneskelige ressursene påvirkes også av rammebetingelser, av utviklingstrekk og av næringens omdømme og attraktivitet. Behovet for en arbeidsstokk med nødvendig kompetanse og ferdigheter (herunder språk/kommunikasjon) er åpenbar. Sikkerhetsforumet har fulgt, og vil fortsatt følge, med på utviklingen og bidra med innspill i sentrale prosesser hvor disse forholdene adresseres.

Partene i sikkerhetsforumet ga blant annet ut rapporten om «partssamarbeid» og «læring etter hendelse» i 2019. Disse rapportene er resultat av HMS-melding 12 som kom i 2018, og som pekte på en del punkter næringen selv måtte forbedre seg i. Rapportene er tilgjengelige både på nett og i papirutgave.

Regelverksforum er en partssammensatt gruppe, etablert av Petroleumstilsynet. Her drøftes ny forskrift/årlige endringer om helse miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på landanlegg.

Regelverk om CO2-håndtering og lagring var en av temaene i 2019. I tillegg var også digitalisering og nattarbeid på agendaen. Vi landet regelverk om CO2- håndtering og lagring.

Samarbeid for sikkerhet (SFS) er et forum med høy aktivitet for blant annet utarbeidelse av HMS- anbefalinger for oljeindustrien for beste praksis: Anbefaling «ikke elektrisk tennkilde» ble ferdig i 2019 og utgitt, mens anbefaling « bruk av privat elektronisk utstyr» ble satt på hold en stund for å harmonisere interne prosedyrer i forskjellige selskaper.

Forbundet deltar også i LOs Olje- og Gassutvalg og helikopterutvalget. Det er en bekymring at det kun er en helikoptertype som flyr personell fra installasjoner til land og omvendt. Ideelt skal det være to typer, men en type ble satt på bakken for alltid etter den tragiske Turøyulykken. Det er noen nye typer under sertifisering. Helikopterutvalget ser på disse i samarbeid med næringen. Det er ennå langt igjen før vi får en ny type helikopter på sokkelen.

Fellesforbundet deltar i Norsk olje og gass sitt Forum Sikkerhet og Beredskap (FSB). Når kurs og fagplaner offshore skal revideres må de innom FSB. I 2019 evaluerte vi repetisjonskurs «Søk og redning» og « livbåt» i samarbeid med oljeselskapene. Mangler på nevnte repetisjonskurs ble rettet underveis.

Regionale verneombud (RVO) for bygge- og anleggsbransjen

Fellesforbundets regionale verneombud har i 2019 gjennomført over fire tusen byggeplass-besøk. Besøkene er i hovedsak rettet mot små og mellomstore virksomheter som ikke har egne valgte verneombud.

Aktivitetsnivået i byggebransjen er svært variabel rundt om i landet. Bruk av midlertidige, korte kontrakter fører med seg ekstra utfordringer for HMS-arbeidet på byggeplassene. RVOene melder om at stadig skiftende og kortvarige tilknytning til byggeplass og bedrift gjør det svært utfordrende å bygge sikkerhetskultur. Dette sammen med manglende språkforståelse fører alt for ofte til uoversiktlige og farlige situasjoner.

Arbeidstilsynets både økte adgang og fokus på bruk av overtredelsesgebyr er svært godt mottatt av RVOene og det rapporters om at dette har hatt stor innvirkning på HMS-arbeidet i bransjen.

De regionale verneombudene er stadig involvert i styringsgrupper for prosjekter finansiert av Fondet for regionale verneombud. Hvilke prosjekter som er aktive er til enhver tid oppdatert på fondets hjemmeside.

Fellesforbundets RVOer holder flere forskjellige kurs gjennom året, spesielt kan nevnes arbeidsmiljøkurs (40 timers) og asbestsaneringskurs der vi innehar høy kompetanse og kursene er svært ettertraktet.

I 2019 er det registrert 4099 byggeplassbesøk og 1878 stans etter AML § 6-3. Årsrapport for RVOene finnes på rvofond.no.

For å heve HMS-kompetansen i bransjen, vil RVOene i 2020 kunne tilby bransjerettet HMS-grunnkurs for overnattings- og serveringsbransjen. Foto: Erlend Angelo

Regionale verneombud (RVO) i hotell, restaurant og renholdsbransjen

Primæroppgaven til RVOene er å besøke virksomheter, i 2019 har RVOene besøkt og vært i kontakt med totalt 1624 virksomheter. RVOene har også brukt mye tid og ressurser på å arrangere gruppeveiledninger i systematisk HMS-arbeid og verneombudsforum/samlinger. RVOene har til sammen gjennomført 21 gruppeveiledninger og 6 verneombudssamlinger. Gruppeveiledningene og samlingene er et lavterskeltilbud, der RVOene tilbyr veiledning i HMS-arbeid og verneombudets rolle samt synliggjøring av fordelene med et godt og systematisk HMS-arbeid. Tilbakemeldingene fra deltakere er at veiledningen og samlingen er HMS-faglig nyttig og at det er en bra møteplass der man kan ha dialog og dele erfaring med andre virksomheter og verneombud innen samme bransje.

Som et nytt tilbud for å heve HMS-kompetansen i bransjen, vil RVOene i 2020 kunne tilby bransjerettet HMS-grunnkurs for overnattings- og serveringsbransjen. Kurset er utarbeidet i samarbeid med NHO Reiseliv og Fellesforbundet og retter seg mot verneombud, daglig ledere, AMU-representanter og andre som arbeider

med arbeidsmiljø i overnattings- og serveringsbransjen. Vi er svært spente på hvordan kurset vil bli mottatt og håper mange virksomheter i overnatting- og serveringsbransjen vil benytte seg av tilbudet.

Ordningen har en solid økonomi. Årsregnskap for 2019 viser et overskudd på 2,5 millioner, og det er opparbeidet en egenkapital på over 40 millioner.

Inkluderende arbeidsliv

Som en del av tiltakene knyttet til gjeldende IA-avtale skal man satse mer på bransjer. I den forbindelse ble det i 2019 startet opp flere bransjeprogram og Fellesforbundet er involvert i tre av disse. Det er bransjeprogram rettet mot leverandørindustrien, olje og gass, rutebuss og persontrafikk og bygg og anlegg. Alle programmene startet opp i løpet av 2019 og Fellesforbundet er representert i styringsgrupper og referansegrupper. Ifølge mandatet skal bransjeprogrammene prioritere satsinger for forebygging av sykefravær og frafall og målrette innsatsen mot lange og/eller hyppig gjentakende sykefravær. Fellesforbundet har også i 2019 hatt jevnlig

Arbeidstilsynet er en krumtapp i kampen mot a-krim og sosial dumping, men har gjennom flere år fått kutt i budsjettene. Det er ytterst viktig at nye oppgaver ikke svekker tilsynet sin kapasitet. Foto: colourbox.com

møter med Norsk Industri og Industri Energi og diskutert felles utfordringer knyttet til inkluderende arbeidsliv og om forhandlingene om ny IA-avtale. Heller ikke i 2019 har det vært stor pågang med henvendelser knyttet til IA fra egen organisasjon. Flere av bransjenes HMS-utvalg har også IA som en del av sitt arbeid. Forbundet deltok i 2018 på møter i LOs HMS/IA utvalg.

Arbeidet mot sosial dumping og useriøsitet i arbeidslivet

Fellesforbundet har i 2019 videreført innsatsen mot sosial dumping og useriøsitet. Forbundet har vært en aktiv og synlig aktør i kampen mot løsarbeid og sosial dumping, både nasjonalt og lokalt, så vel i pressen som i sosiale medier. Arbeidet har foregått løpende gjennom året, og sentrale og gjennomgående temaer har vært innleie, sosial dumping, allmenngjøring, arbeidslivs-kriminalitet, useriøsitet og offentlige anskaffelser.

Forbundets innsats mot bemanningsforetakenes bruk av «fast ansatt uten garantilønn mellom oppdrag» fikk et svært viktig gjennomslag i 2018 med endringer i arbeidsmiljøloven med virkning fra 1. januar 2019. Formålet med endringene var

både å bedre leiearbeidernes kår og til å begrense omfanget av innleie fra bemanningsforetak.

Det har kommet inn en presisering av begrepet fast ansettelse i loven, som gjør at praksisen med nulltimerskontrakter blir ulovlig. Videre er det nå kun fagforeninger med innstillingsrett som har rett til å avtale innleie ut over arbeidsmiljølovens hovedregel. Det er svært bekymringsfullt at Arbeidstilsynet ikke har fått tilstrekkelig mandat til å følge opp regelverket, og gjennom året har forbundet presset på gjennom mange kanaler for at Arbeidstilsynet skal få utvidete hjemler til å føre tilsyn og komme med sanksjoner mot ulovlig innleie.

Vi har videre jobbet svært aktivt med å tette omgørelser av regelverket. Dette har gitt resultater, og NHO Service og Handel har nå innført en arbeidsavtale som er i tråd med intensjonen i det nye regelverket, og de ekskluderer medlemmer som ikke følger den. Videre har forbundet og Byggenæringens Landsforening inngått en avtale om at det skal stilles krav til innleiebedriftene om at bemanningsforetaket det leies inn fra praktiserer og faktisk kan dokumentere at ansatte som leies

ut til bygg- og anleggsarbeid har minimum 80 prosent stillingsandel og forutsigbare arbeidsperioder. Forbundets kampanje «Flere faste jobber», som blant annet inkluderte en omfattende skolering av tillitsvalgte om det nye regelverket løp gjennom hele 2019.

Allmenngjøring av tariffavtaler er fortsatt ett av forbundets viktigste verktøy i kampen mot sosial dumping, og hele seks av totalt ni allmenngjøringsforskriftene er etter krav fra oss. Etter mellom-oppgjøret 2019 ble lønssatsene i forskriftene justert, mens neste runde med videre-føring kommer i 2020. Forbundet begynte i 2019 å forberede et krav om allmenngjøring av deler av Biloverenskomsten. Arbeidet med å samle inn tilstrekkelig dokumentasjon for å kunne begjære allmenngjøring i bilbransjen vil fortsette inn i 2020.

Regjeringens strategi mot arbeidslivs-kriminalitet er fortsatt altfor svak både når det gjelder tiltak mot sosial dumping og a-krim. Satsingen på samordning mellom tilsynsetatene, og opprettelsen av a-krimsentre har ført til mer effektive tilsyn, men er dessverre ikke videre-utviklet tilstrekkelig. Arbeidstilsynet er en krumtapp i kampen mot a-krim og sosial dumping, men har gjennom flere år fått kutt i budsjettene. Som en følge reduseres antall ansatte, selv om oppgavene øker. Utarmingene av Arbeidstilsynet fører ikke bare til en svekkelse av arbeidet rettet mot useriøsitet, men også til en nedprioritering av den generelle innsatsen for å ivareta arbeidsfolks liv og helse. Det er ytterst viktig at nye oppgaver ikke svekker tilsynet sin kapasitet til å utføre det ordinære og løpende tilsyns- og veiledningsarbeidet. Forbundet har benyttet alle relevante anledninger til å fremme disse synspunktene.

Arbeidet og deltakelsen i treparts bransjeprogrammer for seriøsitet i transport, uteliv og bilbransjen har fortsatt gjennom 2019. Programmene er i ulike faser, men er nyttige arenaer for partssamarbeidet rundt seriøsitet i de aktuelle bransjene.

Fellesforbundet har også i 2019 hatt sterkt fokus på det offentlige som innkjøper og betydningen av å ha en innkjøpspolitikk som fremmer et seriøst arbeidsliv. Forbundets budskap har vært at det ved offentlig anbud skal settes krav til tilbyder om at disse skal være lærebedrifter, krav til egenbemanning og maks antall underentreprenører. Minst 170 kommuner har nå satt i verk modeller med elementer kjent fra Telemarksmodellen og Osloomodellen, som setter strenge krav til offentlige anskaffelser.

Forbundet har sammen med KS, BNL og DIFI utarbeidet en avtale som kommuner og fylker kan benytte i sitt arbeid med nye og strengere regler for offentlige anskaffelser. Høsten 2019 ble forbundet enig med BNL om en revidert og skjerpet versjon av denne, og inviterte KS til videre samarbeid om dette. Denne prosessen pågikk fortsatt ved årets slutt. Vi har også jobbet tett mot offentlige byggherrer, som Statsbygg, om seriøsitet i anskaffelsene.

I november 2019 sendte ESA brev til norske myndigheter der de kritiserte seriøsitetsmodellene som «Osloomodellen» og «Telemarksmodellen» for å stille krav til offentlige anskaffelser som er i strid med EØS-avtalens konkurranseregler. Fellesforbundet har og vil fortsette å forsvare seriøsitetsmodellene vi har vært med på å jobbe fram.

Samfunnspolitisk arbeid

Det næringspolitiske arbeidet

Året 2019 var sterkt preget av arbeid knyttet opp mot landsmøtet. Etter behandling i redaksjons-komite og i landsmøtet ble næringspolitikken og klima koblet sammen i en felles uttalelse i tråd med de utfordringene klima og industrien står overfor framover. Forbundet vil aktivt følge opp uttalelsene overfor faglige og politiske miljøer for å bidra til en enda mer bærekraftig industri som også gir flere arbeidsplasser.

Arbeidsplasser og global konkurransekraft for den norske olje- og gassnæringen har også i 2019 preget arbeidet i samarbeidsorganet KonKraft, hvor forbundet deltar aktivt. Forbundet deltok våren 2019 bl.a. på høringsrunder i Stortinget angående utbygging av Johan Castberg-feltet i Barentshavet og fase 2 av Johan Sverdrup-feltet i Nordsjøen. For Castberg hadde forbundet fokus på omlastningsmulighetene som er knyttet til utbyggingen. Her la vi vekt på betydningen av lokale ringvirkninger og synlighet for olje- og gassnæringens omdømme og «lisence to operate» i nord, og understreket viktigheten av at operatørselskapene, og i dette tilfelle særlig Equinor, er sitt ansvar bevisst. Johan Sverdrup vil i historiens lys trolig framstå som tidenes motkonjunkturtiltak etter oljeprisfallet i 2014. De anslåtte sysselsettingsvirkningene sier sitt; 150 000 i utbyggingsfasen fram til 2025 og 3400 i driftsperioden på minst 50 år.

Forbundet deltok også på myndighetenes innspillmøte om oppdatering av Forvaltningsplanen for Barentshavet, som skal fremmes for Stortinget i 2020. Vårt budskap her var at det er viktig at forvaltningsplanene ikke blir verneplaner, men balanserer næring og miljø på en god måte. Formålet med forvaltningsplanen er politisk å legge til rette for verdiskaping gjennom bærekraftig bruk av ressurser og økosystemtjenester, basert på faglig råd fra våre forskningsinstitutter og fagdirektorater (Faglig forum). Revidert klimaveikart for olje- og gassnæringen ble utarbeidet høsten 2020. Klimaveikartet legges fram i januar/februar 2020. Her vil en samlet olje og gassindustri forplikte seg til 40 pst reduksjon i CO2-utslippet innen 2030 og nær null i 2050.

I den maritime politikken har forbundet jobbet nært med de andre aktørene i Maritimt Forum, hvor vi sitter i styret. Norske verft og utstyrs-

leverandører er gode på innovasjon og til å utvikle nye løsninger som følge av strenge klima- og miljøkrav. En utfordring forbundet har vært opptatt av i 2019, og påpekt politisk, er at selv om Norske leverandører bygger de første lav- eller nullutslippsskipene viser en oversikt over bygging av el-ferger at over halvparten av de nye fergene blir bygget i utlandet. Det er en utfordring at samfunnet bidrar til å finansiere nybrottsarbeidet gjennom forskning og utviklingsstøtte med det resultatet at verft i utlandet tar kontraktene når volumene kommer. Vi har uttrykt bekymring knyttet til situasjonen for skipsverftene. Omstillingen de har vært gjennom siden 2015 har vært svært krevende og den økonomiske avkastningen er generelt lav. De verftene som har klart seg best er de som har fokusert på reparasjon og service, heller enn nybygg. Forbundet har tatt opp muligheten for å stille strengere krav til arbeidsmiljø og HMS knyttet til kontrakter hvor det offentlige er bestiller.

Et av tiltakene Industrimeldingen fra regjeringen var å etablere et topplederforum for industrien som skal gi råd til næringsministeren om digitalisering og industri. Forumet ble etablert i 2017, og hadde i 2019 to møter med næringsminister Torbjørn Røe Isaksen. I 2019 fikk Forumet Sintef til å gjennomføre en undersøkelse for å teste påstanden om den norske modellen er gunstig ift. til å lykkes med digitalisering. Rapporten fra Sintef bekrefter det vi har sagt lenge, nemlig at den norske arbeidslivskulturen er unik og gir oss et konkurransefortrinn sammenliknet med andre land. Rapporten viser at den norske modellen gir bedriftene en uvurderlig drahjelp i digitalisering for økt konkurransekraft.

Sintef peker bl.a. på at vi har en tillitsbasert bedriftskultur med flat struktur og små forskjeller. Ledelse som er tett på, høy teknologiaksept og stor grad av endringsvilje og evne. Samtidig ser de tydelig at medarbeideres eget engasjement og kunnskapstørst øker bedriftens muligheter for å fange opp ny teknologi. Forbundets kommentar til dette var rettet mot at enda flere bedrifter må forstå at det lønner seg å investere i egne ansatte. Det er direkte ansatte i faste hele stillinger som gir innovasjonskraft. I forbundet håper vi denne rapporten gjør at det går opp et lite lys i de bedriftene der det er som aller mørkest. Enkelte

steder har bruken av innleie gått for langt. Det har vi ikke minst sett i byggebransjen, men også i leverandørindustrien og på verftene må vi passe på. For at bedriftene skal være bærekraftige, framtidsrettede og innovative må det være faste ansatte som er villig til å investere i seg selv, i bedriften og bedriften må investere i sine ansatte med kompetanseheving, etter- og videreutdanning. Det henger også sammen med organisering.

Prosess21 er norsk prosessindustris strategiarbeid og ble etablert av næringsministeren 25. april 2018. Hovedoppgaven til utvalget er å gi strategiske råd og anbefalinger om hvordan Norge best kan få til en utvikling i retning av minimale utslipp fra prosessindustrien i 2050 og samtidig legge til rette for at virksomheter i prosessindustrien har bærekraftig vekst i denne perioden. Et av områdene til arbeidet er å bidra med tiltak som kan øke sysselsettingen i industrien gjennom ringvirkninger hos leverandørene til prosessindustrien. Dette er også temaet i en av ekspertgruppene utvalget har satt ned. Disse dekker bredt de områdene som preger industrien fra kompetanse til CCS og vil danne grunnlaget for sluttrapporten. Sluttrapporten skal legges fram våren 2021. Fellesforbundet er representert i styringsgruppen sammen med LO.

Innenfor vedlikehold i Forsvaret har forbundet uttrykt bekymring for en utvikling hvor vedlikeholdet blir satt ut stykkevis og delt, med det resultat at det blir stadig mer pulverisert, fragmentert og uoversiktlig. Vi har også ved gjentatte anledninger tatt opp at tilskuddsordningen for jagerflykjøpet bør gjeninnføres for å gjøre forsvarsindustribedrifter bedre i stand til å levere konkurransedyktige tilbud til det såkalte F-35 konsortiet. Ordningen, som ble avvirket i 2018 har vært svært vellykket og direkte utløsende for flere av kontraktene norsk industri har fått i F-35-programmet. Det har gitt teknologiutvikling og kontrakter i milliardklassen til norsk forsvarsindustri.

Forbundet er representert i Verdikjeden skog og tre som er en videreføring av SKOG22-utvalget. Verdikjeden har gjennom uttalelser og politisk aktivitet fulgt opp Skog22 sine anbefalinger. Foredling av skog og tre er en av hovedaktørene i det grønne skiftet, og hvor bruk av tre og treprodukter er et viktig innslag i klimaregnskapet. Forbundet har påpekt at det derfor er viktig at treforedlingsindustrien er et satsningsområde i næringspolitikken. Skal Norge nå sine målsetninger om å bli et lavslippsamfunn innen 2050, er det nødvendig å legge til rette for gode rammevilkår. CO2-kompensasjon og fritak for

el-avgift mot deltakelse i energieffektiviseringsprogram er viktig her.

Verdikjeden skog og tre har vært en viktig pådriver og kommet med innspill til regjeringen i dens arbeid i de internasjonale forhandlingene om klima, hvor skogen spiller en viktig rolle i binding av karbon (LULUCF forhandlingene med EU). Resultatene av innspillene har medvirket til at skogbruket i Norge kan øke avvirkingen av tømmer i fra dagens 12,5 mill. m3 til over 15 mill. m3. et økt uttak av trevirke vil bidra til det grønne skifte samt satsing på BIO energi og økt tilgang av virke til norsk tre og treforedlings industri. Dette vil bidra til både å styrke samt på sikt øke sysselsettingen innen hele verdikjeden i skogbruks relaterte virksomheter.

For å styrke arbeidsplassene for forbundets medlemmer som arbeider i skogbruket og skogbruksrelatert industri, har forbundet kommet med diverse innspill til stadsbudsjettet. Forbundet har her krevd økt satsing på blant annet kunnskap og kompetanse, krav om økt kapital til forskning og utvikling, samt tilrettelegging av utviklingsfond for skog og tre- næringene. Dette vil være tiltak som vil bidra til å styrke både tre- og skog-næringenes konkurranseevne og sikre framtidige arbeidsplasser i disse næringene. Regjeringa har så langt ikke lagt til rette for nok kapitaltilgang og investeringsmidler.

CO2-kompensasjonsordningen ble innført i Norge og flere andre europeiske land med den hensikt å gi kompensasjon til industribedrifter i internasjonal konkurranse som indirekte rammes av økte kraftpriser gjennom et CO2-kvotepåslag i prisen. Ordningen skal hindre karbonlekkasje ved at europeisk industri flytter sin industriproduksjon til land med mindre restriktiv klimapolitikk. Forbundet engasjerte seg i Norske Skog Saugbrugs utfordring knyttet til deres avkortning i CO2-kompensasjon og ba i både skriftlig innspill og møter med regjeringen om at beslutningen om avkortning måtte omgjøres. Gjennomslag kom sommeren 2019, da Klima- og miljødepartementet omgjorde tidligere vedtak og gav Saugbrugs full kompensasjon.

I november 2019 ble det lagt fram en gjennomgang av det næringsrettede virkemiddelapparatet. Forbundet var aktive med innspill både via LO og direkte til Næringsdepartementet. Denne gjennomgangen vil bli fulgt opp i 2020.

Også i 2019 var Fellesforbundet aktivt med i Forum for miljøteknologi (FFM). FFM er en

medlemsorganisasjon med en rekke av landets største bedrifter innen prosessindustri, maritim næring, byggenæringen, energiproduksjon og papirindustrien som medlemmer. FFM arbeider for å virkeliggjøre medlemsbedriftenes miljøteknologiprojekter. FFM's ambisjon er at norske bedrifter skal bli verdensledende innen utvikling og bruk av miljøteknologi. Realiseringen av denne ambisjonen må skje i partnerskap med det offentlige.

I september la regjeringens ekspertutvalg for vurdering av vannkraftbeskatning fram sin anbefaling (Sannerud-utvalget). Fellesforbundet mener det er behov for mer fornybar kraft for å elektrifisere samfunnet og bidra til å bygg mer industri. Derfor er det viktig å utnytte de mulighetene som ligger i å oppgradere eksisterende anlegg. Her kan skattesystemet justeres for å fremme denne utviklingen. En samlet energibransje var kritisk til Sannerud-utvalgets anbefaling. Dette gjaldt kommunene også, da utvalget anbefalte å avvikle den direkte kommunale beskatningen fra vannkraftverkene. Forbundet sendte høringsssvar via LO og deltok i et fellesbrev til regjeringen hvor det ble redegjort for nødvendige endringer i vannkraftbeskatningen for å sikre mer fornybar kraft samtidig som inntektene til fellesskapet blir sikret.

Reiseliv

Norge er fortsatt et attraktivt reisemål og 2019 ble nok et godt år. I 2019 var det over 35,2 millioner kommersielle gjestedøgn i Norge, en økning fra 2018 på 4 prosent. Tallene fra 2019 viser at tallene er stabilisert på et høyt nivå. Det er fortsatt store forskjeller innen bransjen. Hoteller i utkantene sliter med både belegg og priser, mens byhoteller og hoteller rundt store knutepunkter fortsatt, med noen unntak, går svært godt.

Regjeringen har fortsatt med å organisere det reiselivspolitiske arbeidet i regjeringens reiselivsutvalg hvor Fellesforbundet sitter. Aktiviteten har tatt seg noe opp i 2019. Den organisatoriske strukturen på reiselivet og arbeidet Nærings- og fiskeridepartementet har hatt koordineringsansvaret for, er levert uten at det til nå har bidratt til nevneverdige resultater. Stortingsmelding for reiselivet som var varslet høsten 2016 kom våren 2017. Meldingen svarte ikke ut reiselivets utfordringer og fokuserte først og fremst på skattelette, behov for forenkling og koordinering av tilsyn. I løpet av 2019 er det ikke kommet ytterligere konkretiseringer av tiltak, bortsett fra at regjeringen har bedt Innovasjon Norge lage en ny reiselivsstrategi. Vi vil bli involvert i dette arbeidet i 2020.

Fellesforbundet har fortsatt å delta i Innovasjon Norges arbeid med Bærekraftmerking av turistdestinasjoner. En del destinasjoner har gjennomført prosesser og blitt merket som Bærekraftig turistdestinasjon og flere er på vei.

Situasjonen i serveringsnæringen er fortsatt utfordrende. Det er stadig saker om svart arbeid og lønnsomheten er lav. Partene i bransje-programmet sendte i 2015 et felles brev til regjeringen om sammenslåing av serveringsloven og alkoholloven for å skape en ny og bedre næringslov for utelivet. Regjeringen har startet et arbeid med å revidere serveringsloven i 2018. Arbeidet fortsatte inn i 2019, men endte med at det ikke ble foreslått endinger i denne omgang. Det ser ikke ut til at vårt og bransje-programmets forslag om å slå sammen alkohol- og serveringslov blir tatt til følge. Bransje-programmet har i 2019 fortsatt arbeidet med tiltak for de som vil starte bedrift og har innledet et samarbeid med Brønnøysundregistrene. Piloten er ferdig og endelig versjon er startet opp i 2019.

Arbeidet med å løfte kampen mot seksuell trakassering fortsatte i 2019. Med kampanjen «sette strek» og gjennomføring av en rekke kurs over hele landet. Sammen med NHO Reiseliv utfordret vi bedriftene til å ta dette alvorlig gjennom en egen aksjon kalt «not on the menu». Denne emneknaggen er brukt i hele Europa i kjølvannet av #metoo-kampanjen.

Fellesforbundet deltok i LOs delegasjon under FNs klimaforhandlinger COP25 i Madrid i 2019.

Klima og miljøpolitikk

Klimamålene fram mot 2050 innebærer store omlegginger. Dette gir store utfordringer, men også store muligheter, for norsk næringsliv.

Fellesforbundet deltok i 2019 i LOs delegasjon under FNs klimaforhandlinger COP25 i Madrid. Et viktig formål med fagbevegelsens deltakelse var å følge med på framdriften i forhandlingene på de saksfelt som berører de krav fagbevegelsen har. I 2015 i Paris vant ITUC gjennom med et svært viktig krav: Just Transition – rettferdig

Åpning av Industrifagskolen på Kongsberg. Foto: Cathrine W. Eidal.

omstilling – ble omtalt i forordet til Parisavtalen, og er ett av områdene som skal gjennomsyre landenes oppfølging av avtalen. Det er avgjørende for fagbevegelsen at dette blir mer enn fagre ord, og at det følges opp i praktisk politikk.

Forbundet har vært engasjert i og prioritert arbeidet med karbonfangst- og lagring (CCS) gjennom hele 2019. Vi var med på rapporten Multiconsult laget på oppdrag for NHO, LO, Norsk Industri, Norsk olje og gass, Fellesforbundet og Industri Energi om virkemidler for å finansiere merkostnader ved bruk av karbonfangst, og om å fremme lavkarbonprodukter. Vi arrangerte, sammen med NITO, Tekna og IE et CCS seminar i juni for europeisk fagbevegelse. For å lykkes er vi avhengig av at også europeisk industri engasjerer seg og ønsker å bli med.

Samferdsel

I forbindelse med sammenslåing med Norsk Transportarbeiderforbund fra juni og med landsmøtet i oktober ble arbeidet med å

oppgradere og utvide Fellesforbundets samferdselspolitikk prioritert. Resultatet ble en bred samferdselspolitisk uttalelse på landsmøte som ivaretar forbundets fulle bredde av bransjer i sektoren. Reaksjonene så langt har vært at samferdsel har blitt integrert i forbundet på en god måte.

Fellesforbundet er del av Samferdselspolitisk utvalg i LO hvor også øvrige transportforbund er medlemmer. Dette samarbeidet danner grunnlaget for felles innspill til statsbudsjettet. Bransjeprogrammet for transport er det viktigste treparts samarbeidsforumet for transport. På lastebilområdet samarbeider forbundet særlig med Latebileierforbundet og Yrkestrafikkforbundet (YTF).

Innenfor temaet samferdsel jobber Fellesforbundet aktivt internasjonalt gjennom sin tilslutning til Nordisk transportarbeiderføderasjon (NTF), Europeisk transportarbeiderføderasjon (ETF) og den Internasjonale Transportarbeiderføderasjonen (ITF). Det ble jobbet målrettet med EUs mobilitetspakke. Pakken utgjør den største endringen av transportbransjen siden EØS-avtalen ble inngått.

Når det gjelder godstransport, er det også et godt samarbeid mellom myndighetene og fagorganisasjonen. Myndighetene var en del The Road Alliance i EU som sikret godt gjennomslag for våre synspunkter på godstransporten. Det samme samarbeidet ble ikke gjort på bussområdet. Her valgte regjeringen å gå betydelig lengre i liberaliseringen enn det EU la opp til.

I tillegg har forbundet jobbet for å forsøke å stoppe liberaliseringen av drosjebransjen. Regjeringen valgte å ikke gå for minimumsløsningen fra ESA, men å gå lengre enn de måtte for å liberalisere ytterligere.

Utdanning og fagopplæring

Politisk ansvarlig i samarbeid med samfunns-politisk avdeling koordinerer forbundets arbeid i de faglige rådene gjennom utdanningsnettverket. Vi har hatt jevnlig møter for å diskutere arbeidet med læreplanene. Fellesforbundet er også representert i Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY). SRY og de faglige rådene har ca. 6 heldagsmøter i året. De viktigste prosessene vi har jobbet med i 2019 har vært:

- Lied-utvalget
- Opplæringslovutvalget (forslag til ny lov for grunnopplæringen)
- Markussen utvalget (kompetansereformen)
- Fagfornyelsen (gjennomgang og utarbeidelse av nye læreplaner)

Fellesforbundet møter også jevnlig i LOs utdanningspolitiske nettverk.

Fagskolen

Fellesforbundet er vara i Nasjonalt fagskoleråd for LO og har møtt på tre møter, herunder fylkestur til Trøndelag i september 2019.

Fagskolen har vært i stor utvikling de siste årene og er et viktig tilbud av høyere yrkesfaglig utdanning for våre bransjer. Det jobbes særlig for å få etablert flere studieplasser og nye tilbud for flere yrkesgrupper. Målgruppen er fagarbeidere.

Bransjeprogrammet for bygg og industri

Fellesforbundet har vært med å etablere bransjeprogrammet for bygg og industri som er et trepartssamarbeid med mål om å utvikle korte arbeidslivstilpassede utdanningsmoduler på en rekke fagskoler. I 2019 ble søknader ferdigbehandlet og de fleste av tilbyderne fikk sine moduler NOKUR-godkjent slik at de kunne starte opp og gi fagarbeidere tilbud som gir studiepoeng.

Fellesforbundet, BNL og Norsk Industri er del av et programstyre som Kompetanse Norge administrerer. Målet er å utvikle kriterier for utvikling av nye moduler. For Fellesforbundet er dette arbeidet særlig viktig med bakgrunn i forventningene våre til ny kompetansereform.

Kompetanseutvalget under Industriooverenskomsten
Fellesforbundet har bidratt med prosjektledelsen av et felles kompetanseutvalg sammen med Norsk Industri. Partene har blant annet diskutert barrierer for kompetansehevede tiltak i industribedriftene. For å øke kunnskapsgrunnlaget har vi engasjert SINTEF til å foreta analyser og spørreundersøkelser av tillitsvalgte. Dette grunnlaget brukes under frontfagsforhandlingene i 2020.

Arbeidsmarked og velferdspolitik

I desember 2019 var 75 000 personer registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak hos NAV. Det utgjør 2,7 prosent av arbeidsstyrken. 60 700 personer var registrert som helt ledige, noe som tilsvarer 2,2 prosent av arbeidsstyrken. 14 200 arbeidssøkere deltok på tiltak i desember. Dette utgjør 0,5 prosent av arbeidsstyrken.

Bruttoledigheten, som er summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, var i desember 5 prosent lavere enn i desember i fjor. Antall helt ledige var også 5 prosent lavere.

Ser vi på gjennomsnittet for 2018 og 2019 har ledigheten falt innenfor alle Fellesforbundets store områder: Bygg og anlegg” (-6%), «Industriarbeid» (-24%) og «Reiseliv» (-6%) og «Transport» (0%). Målt fra desember 2018 til desember 2019 har imidlertid ledigheten innenfor ”Bygg og anlegg» økt med 6 prosent.

I budsjettforslaget for 2020 la regjeringa opp til totalt omlag 56 000 tiltaksplasser. Dette var 3 000 færre plasser enn i 2019 og ytterligere 4 200 færre plasser enn for 2018. Fellesforbundet påpekte i brev og høring at 56 000 plasser er altfor få, og vi fryktet at regjeringas manglende prioritering vil ramme personer med nedsatt arbeidsevne, gi færre tiltak i regi av tiltaksarrangører, og redusert bruk av tiltaket Arbeidsforberedende trening (AFT), et tiltak Stortinget tidligere har bedt regjeringa vektlegge. Verbalt la regjeringa sterk vekt på strategien Inkluderingsdugnaden. Nemlig å bruke ordinært arbeidsliv som arena for å inkludere flere med nedsatt arbeidsevne inn i arbeidslivet. Tanken er god, men når samtidig omfanget av tiltak er trappet kraftig ned i 2018 og 2019, blir resultatet at flere blir stengt ute fra arbeidslivet.

Antall tiltaksplasser innenfor Varig tilrettelagt arbeid har økt i 2019. Foto: Håvard Sæbø

Forbundet påpekte i høring fra Arbeids- og sosialdepartementet at deltakere på Arbeidsforberedende Trening (AFT) bør få lønn og ikke trygd. Dessverre ble forslaget ikke fulgt opp av departementet. I samme høring var det også forslag om at personer som deltar i arbeidsmarkedstiltaket varig lønnstilskudd, og som permitteres fra sin stilling, skal en kunne se bort fra kavet om å være reell arbeidssøker for å kunne få dagpenger. Forbundet støttet forslaget og det er nå vedtatt og innarbeidet i forskriften.

Antall tiltaksplasser innenfor Varig tilrettelagt arbeid (VTA) har fortsatt å øke, særlig med bakgrunn i prioriteringer i Stortinget. I det endelige budsjettet for 2019 ble bevilgningene til tiltaksplasser økt og ga rom for 10 800 plasser ved utgangen av juni og midlene ble ytterligere økt i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett, slik at tallet kom opp i 11 100 plasser for 2. halvår. Denne økningen har vi vært fornøyd med. Vi har derimot lenge påpekt at regjeringa må komme opp med en plan for å øke antallet plasser. En slik plan foreligger ikke. For 2020 vedtok Stortinget å videreføre nivået fra 2019.

I 2018 ble perioden en kan motta Arbeidsavklaringspenger (AAP) redusert fra 4 til 3 år. Effekten av vedtaket ble slik vi fryktet. Nemlig at mange mistet arbeidsavklaringspengene før arbeidsevnevurderingen var avklart. Dette er ikke holdbart og Fellesforbundet sammen med andre organisa-

sjoner tok derfor i 2019 dette opp og oppfordret Stortinget til å utvide perioden igjen, slik at ingen skulle miste arbeidsavklaringspengene før skikkelig avklaring var gjennomført. Dessverre støttet ikke stortingsflertallet et slikt forslag. Den største svakheten med AAP har ellers vært at NAV-kontorene ikke har ressurser til å gi den tette oppfølgingen som var intensjonen.

På ny gjentok forbundet kravet om at også personer som får uføretrygd etter reformen i 2015 må få rett på bostøtte. Vi mener regjeringa må finne en løsning som omfatter alle med lav nettoinntekt, men som på grunn av ny uføretrygd får en bruttoinntekt som overstiger inntektsgrensen for bostøtte.

I arbeidet med arbeidsmarkedspolitikk og velferdsordninger knyttet til denne politikken har vi hatt et godt samarbeid med LO og andre berørte forbund gjennom en egen NAV-gruppe.

Tjenestepensjon

Som et resultat av rapporten «Egen pensjonskonto og andre tilpasninger i privat tjenestepensjon», utarbeidet av arbeidsgruppa nedsatt etter tariffoppgjøret 2016, vedtok Stortinget i april 2019 endringer i tjenstepensjonslovene, privat sektor.

Endringene som ble vedtatt:

- arbeidstakere i innskuddspensjonsordninger skal samle sine pensjonskapitalbevis fra tidligere

I tariffoppgjøret 2018 ble LO og NHO enige om en felles utredning for ny AFP. Foto: John Trygve Tollefsen

- arbeidsforhold og tidligere individuell sparing på én pensjonskonto i arbeidsgivers pensjonsordning (egen pensjonskonto).
- arbeidstaker skal kunne velge å flytte både sin tidligere og nåværende pensjonsopptjening til en annen leverandør enn arbeidsgivers leverandør (selvvalgt leverandør).
- regelen om at arbeidstaker må ha vært ansatt i minst 12 måneder for å ha krav på å få med seg sin opptjente pensjonskapital oppheves. Arbeidstaker vil da få med seg sin opptjente pensjonskapital på tidspunktet for fratredeisen uavhengig av lengden på arbeidsforholdet.

Med dette er tre av våre krav fra tariffoppgjøret 2016 innfridd, egen konto, valg av egen leverandør og rett til pensjonskapitalen, uavhengig av lengden på arbeidsforholdet.

Lovendringene er ikke satt i kraft. Før reglene kan settes i kraft må det fastsettes utfyllende forskrifter. Forskriftene skal være på plass i løpet av 2020.

- Krav til ytterligere forbedringer, som innbetaling fra første krone var en del av kravene til tariffoppgjøret 2018, uten at partene LO og NHO kom til enighet. Men, i april 2018 fremmet representanter fra AP og SV forslag som blant annet inneholdt forslag til lovendring som skal sikre:
- pensjonsopptjening starter fra første krone man får i lønn.

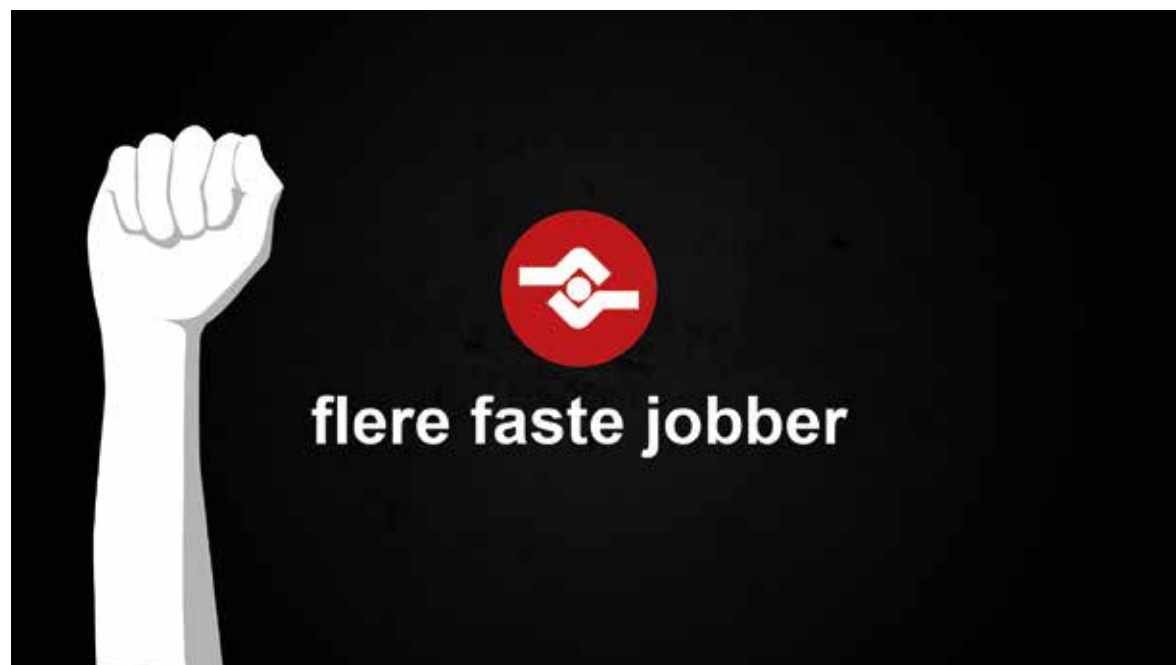
- det gis medlemskap i pensjonsordning også for lavere stillingsandeler enn 20 prosent.
- det gis medlemskap i pensjonsordning også for arbeidstaker under 20 år.

Forslaget fikk ikke flertall i Stortinget, men det ble nedsatt en arbeidsgruppe som skal utrede pensjonsopptjening fra første krone i innskuddspensjonsordninger, og krav om medlemskap i private tjenstepensjonsordninger for ansatte under 20 år og ansatte med lavere stillingsandel enn 20 prosent.

LO, NHO, Virke, YS, Arbeids- og sosialdepartementet og Finansdepartementet deltar i arbeidsgruppa, og Finanstilsynet gir faglig bistand til utredningen. Utredningen skal avgis innen våren 2020.

Avtalefestet Pensjon

I tariffoppgjøret 2018 ble partene LO/NHO enige om en felles utredning for ny AFP, som skal tette alle hull og gi større trygghet for framtidig pensjon. Utredningen skulle være ferdig desember 2018. Men utredningen har tatt lengre tid enn forutsatt og arbeidet var ikke ferdig ved utgangen av 2019.

Forbundets kampanje «Flere faste jobber» løp gjennom hele 2019.

Organisasjonsarbeidet

Medlemsutvikling og rekruttering

Forbundet rekrutterte godt med medlemmer også i 2019. Ved årets utgang viste medlemstallene at vi til sammen hadde fått 20 671 nye yrkesaktive medlemmer. Dessverre mistet vi også mange medlemmer i 2019, totalt 18 670. Det ble ført separat statistikk for de tidligere medlemmene av NTF. Innen disse gruppene har Fellesforbundet fått 3 105 nye medlemmer. Men også her faller det mange fra.

Fellesforbundet hadde i 2019 totalt en nettovekst på 2 001 medlemmer. Det er en liten vekst tatt i betraktning at det har kommet så mange nye til. Her må det settes inn ytterligere tiltak.

Forbundet har lagt opp til en særskilt organiseringsinnsats gjennom fem prosjekter i 2019: Lerøy (havbruk), GK rør og innneklima (FOB), Choice (Riksavtalen), Bertel O. Steen (bil) og Mestergruppen (byggindustri). Fra NTF har vi fått tilført et prosjekt på ASKO (grossistoverenskomsten). Alle prosjektene ble starta opp i første halvår, men mye av arbeidet ble gjort annet halvår. Unntaket er ASKO-prosjektet som var i full gang før det kom til Fellesforbundet. Denne måten å jobbe på ser ut til å bli godt tatt imot av avdelingene.

Forbundet har også i 2019 satset på opplæring av ansatte og valgte som jobber mye med organisering i avdelingene. Det ble i februar gjennomført en samling med faglig påfyll og rett før sommeren også et «rekrutteringsverksted». Det var gode tilbakemeldinger på begge samlingene, og det ser ut som fler og fler i avdelingene ser nytten av å jobbe planmessig og etter prinsippene i «organiserings-modellen» i rekrutteringsarbeidet.

Forbundet har deltatt på HK Hovedstaden IMI sitt årsmøte, som de gjorde på et litt utradisjonelt vis. Møtet ble arrangert samtidig på tre steder med videolink. Det var også aktiviteter for barn og foreldre som ikke deltok i møtet. Her er det inspirasjon å hente - særlig for avdelinger i Fellesforbundet med stor geografisk spredning.

Organisasjon

Kampanjen mot innleie startet opp høsten 2018. Kampanjen het «flere faste jobber» med undertittel «mindre innleie». Fra oktober 2018 hadde kampanjen en egen kampanjeleder på full tid. Det var også egne dedikerte innleieansvarlige ved all ADK-kontor. Dette hadde stor betydning for kampanjens organisatoriske og

Forbundsleder Jørn Eggum i Fellesforbundet og leder for NTF, Lars Johnsen, er begge fornøyd med sammenslåing av NTF og Fellesforbundet. Foto: Maya Vedeld.

politiske gjennomslag. Det ble laget kursopplegg og materiell som var ferdig distribuert før offisiell kampanjestart 15. januar. Kampanjen hadde fire målgrupper; ansatte og tillitsvalgte i bedrifter med tariffavtale, ansatte i bemanningsbyrå og ansatte i bedrifter uten tariffavtale. Samtidig ble det gjennomført en kampanje for å sikre håndheving av de nye reisebestemmelsene i Industriooverenskomsten VO-delen.

I løpet av året har det blitt skolert om lag 1 700 tillitsvalgte i de nye reglene for innleie. Kursingen har foregått som ordinære kurs, og noen steder har det vært bedriftsvis opplæring. Å følge opp kursdeltakerne i etterkant av kursingen, har vist seg å være tidkrevende, og noen steder vanskelig. Der det har blitt gjort et planmessig arbeid, med god kommunikasjon mellom avdeling og innleieansvarlig på ADK, har opplegget fungert svært godt. Hovedmålet i kampanjen er at det skjer noe ute på arbeidsplassene. Kursing, oppfølging og kontakt med forbund/avdeling i etterkant har fungert etter intensjonen.

For å skape engasjement blant medlemmer og andre, har det vært viktig at forbundet er godt synlig, også i sosiale medier. Vi har hatt markeringer av viktige «punkter» underveis i kampanjen. Dette er med å støtte opp rundt det arbeidet de tillitsvalgte gjør i sine bedrifter. Aktiviteten de tillitsvalgte skaper ute i miljøene, synligheten på sosiale medier, tradisjonelle medier og framgang juridisk/politisk opp mot arbeidsgiverorganisasjoner har gjort at vi har klart å skape aktivitet i klubbene våre. Vårt budskap

om en strengere arbeidslivspolitikkk har også nådd ikke-tarifferte bedrifter, noe som har gjort det lettere for oss å organisere disse.

Dette har fungert:

- Godt slagord, og riktig sak
- God forankring av kampanjen i hele organisasjonen før kampanjestart
- Juridiske avklaringer i forkant og underveis i kampanjen
- Avklart saksprosedyre med maler og huskelister
- Ferdig rammeprogram og presentasjoner til kurs
- Samarbeid mellom kampanjen sentralt – innleieansvarlig på ADK
- Synlighet og aktivitet i sosiale medier og nasjonale medier som støtte til lokal aktivitet
- Sentral kampanjegruppe for forankring og informasjonsutveksling
- Rolleavklaring i forkant (hvem gjør hva)
- Nok økonomiske ressurser

Sammenslåing av NTF og Fellesforbundet

1. juni ble Norsk Transportarbeiderforbund en del av Fellesforbundet. Både før og etter sammenslåingen ble det gjort et betydelig arbeid for at NTF sine organisasjonsledd, tillitsvalgte og medlemmer skulle føle seg velkommen i den nye organisasjonen, og så raskt som mulig fungere etter de rutiner og planer som man ble enige om ved sammenslåingen.

Det ble bla. arrangert egen konferanse for transportavdelingene og iverksatt andre tiltak. På sammenslåingstidspunktet hadde NTF 19 947 medlemmer, 15 692 av disse var yrkesaktive.

Forbundets avdelinger

Ved utgangen av 2019 hadde forbundet 87 lokal-avdelinger (av disse var 16 avdelinger fra tidligere Norsk Transportarbeiderforbund). Dette er økning på 13 avdelinger fra forrige år. Avdelingene er selvstendige organisasjonsledd innenfor forbundet, med egne vedtekter, økonomi og styrer.

De fleste av forbundets avdelinger utfører sine oppgaver i henhold til vedtektene og handlingsplaner, men det finnes fortsatt avdelinger som på langt nær utfører sine oppgaver tilfredsstillende. Forbundet utfører virksomhetsrevisjon i avdelingene. Der det avdekkes mangler ved virksomheten, foreslår forbundet tiltak i avdelingen for å sikre at medlemmene får det tilbud og den oppfølging de har krav på.

Samtlige avdelinger skal benytte statsautorisert eller registrert revisor ved revisjon av sine regnskaper. Forbundet har ikke aktivt gått ut for å foreta økonomisk revisjon i avdelingene, men foretok gjennomgang av regnskapene ved sammenlutninger eller oppløsning, eller når avdelingene selv ba om bistand.

Se tabell 4 og 5 i tabelldelen bak i beretningen.

Fagligpolitisk arbeid

Det faglig politiske arbeidet i 2019 var i stor grad preget av kommune- og fylkestingsvalget. Kommune- og fylkestingsvalget var en av forbundets prioriterte oppgaver i 2019. Forberedelsene til valgkampen startet i 2018.

Fellesforbundet jobbet aktivt opp mot partiene for å påvirke program- og nominasjonsprosessene. Vi utarbeidet forslag på saker avdelingene kunne ta opp i prosessen med utarbeidelse av kommune- og fylkestingsprogrammer. Forslagene ble samlet og trykt i et eget hefte. Heftet ble flittig brukt i avdelingene, og flere avdelinger var aktive i programprosessen. Flere avdelinger bidro også til at det ble nominert kandidater på valglistene. Til bruk i valgkampen utarbeidet vi et hefte med omtale av saker Fellesforbundet var opptatt av og som avgjøres i kommuner og fylker. Også det ble brukt flittig.

Kandidatsatsning

Fellesforbundet hadde rundt 100 personer med folkevalgte verv i forkant av valget. En oversikt basert på oversikter innhentet fra avdelingene og forbundet kontorer rund om i landet viste at rundt 250 medlemmer fra Fellesforbundet stilte på liste for ulike partier, inkludert flere toppkandidater. Antakelig var det flere kandidater enn det medlemmer av forbundet, men som vi ikke hadde

oversikt over. Mot slutten av valgkampen satt forbundet i gang en kampanje der vi synliggjorde og gjorde våre kandidater kjent. Totalt ble 33 kandidater brukt og det ble laget innhold til bruk på Facebook, Instragram og Snapchat. Det ble brukt midler til å gjøre disse kjent i lokalaviser. Kampanjen fikk gode tilbakemeldinger fra de lokale miljøene. Flere av kandidatene ble valgt inn. Forbundet vil lage en oversikt over folkevalgte som er medlemmer av forbundet slik at de kan få informasjon om viktige politiske saker og få bistand dersom de ønsker det.

Forbundet sendte ut epost og SMS til alle medlemmer der de ble oppfordret til å bruke stemmeretten og stemme på partier som støtter Fellesforbundets politikken.

Medlemsundersøkelsen og valg av politisk parti

Fellesforbundet gjennomførte medlemsundersøkelse våren 2019. Den viste solid oppslutning om de rødgrønne partiene med rekordhøye 74 prosents oppslutning. Arbeiderpartiet fikk 48 prosent. SP vokste mest og fikk 18 prosent. Både SV og Rødt vokste til 4 prosent. Høyre fikk 14 prosent, mens Frp for første gang siden disse målingen ble tatt opp i 2006, falt under ti-tallet og endte på 9 prosent.

Økonomiske bevilgninger

Representantskapet vedtok å bevilge totalt 1 950 000 kroner i valgkampstøtte til fire partier; 1 470 000 kroner til Arbeiderpartiet, 253 000 kroner til SV, 127 000 kroner til Senterpartiet og kroner 100 000 til Rødt.

Deltakelse i valgkampen

Forbundsledelsen deltok på flere arbeidsplass-besøk i forbindelse med valgkampen. De lokale avdelingene og klubbene organiserte besøkene.

Valgresultatet ga god oppslutning om partiene som ønsker et regjeringsskifte. Regjeringspartiene H, FrP, V og KrF gikk samlet sett tilbake 7,4 prosentpoeng til 36,3 %, men den rødgrønne opposisjonen fikk 55,4 %, en oppgang på 4 prosentpoeng.

Arbeiderpartiet og Høyre gikk mest tilbake med henholdsvis 8,2 og 3,1 prosentpoeng, mens SP hadde størst framgang med 5,9 prosentpoeng. Regjeringspartiene mistet mange ordførere og det er nå rødgrønt eller Arbeiderparti/sentrum-ledet styre i alle de store norske byene. Valgresultatet samlet sett gir et godt grunnlag for gjennomslag for Fellesforbundets politikk i kommunene og fylkene.

2019 var første året LOs lærlingepatrulje ble kjørt nasjonalt. Fellesforbundet besøkte 430 lærlinger. Foto: John Trygve Tollefsen.

Samarbeidsavtale med Arbeiderpartiet

I kjølvannet av Arbeiderpartiets vedtak om vern av områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja på partiets landsmøte i april, valgte flere tillitsvalgte å invitere Jørn Eggum og Jonas Gahr Støre til konferanse i Bergen i mai. Der ble det enighet om at det skulle lages en avtale mellom organisasjonene for å styrke dialog og kontakt om industripolitikken, og herunder særlig petroleumspolitikken. Det ble arrangert et møte i juni og det ble lagt planer for en større konferanse i februar 2020.

Ny versjon av studiehefte om fagligpolitisk arbeid ble utarbeidet. Heftet ble sendt avdelingene og skal brukes i det fagligpolitiske skoleringsarbeidet.

Ungdomsarbeidet

Fellesforbundet hadde i 2019 mange sentrale og regionale ungdomsaktiviteter. I januar ble det gjennomført seks regionale ungdomskonferanser. Der ble deltakerne opplært i tale- og debatteknikk, det ble valgt delegater til den sentrale ungdomskonferansen, og det ble sendt inn forslag til det rådgivende dokument. I mars ble den sentrale ungdomskonferansen gjennomført med ca. 100 delegater og gjester fra andre forbund, nasjonalt og internasjonalt. Temaer som ble diskutert var framtidens arbeidsliv, tariffoppgjøret 2020 og

flere faste jobber-kampanjen. I november ble det gjennomført lærlingekonferanse med 42 lærlinger, innføring i HMS, rettigheter og plikter i arbeidslivet var sentrale tema.

Ungdomssekretæren har i perioden jobbet med ungdomsrelaterte kurs og konferanser. I denne prosessen har ungdomsutvalget og de regionale ungdomssekretærene vært involvert. I 2019 var første gangen det ikke ble arrangert faglig ungdomskurs, siden det skal arrangeres to sentrale lærlingekonferanser i året, i tillegg til standardiserte regionale ungdomskurs.

2019 var første året LOs lærlingepatrulje ble kjørt nasjonalt i regi av LO. Til sammen hadde Fellesforbundet 82 deltakere fordelt på ukene 43-47, og besøkte 430 lærlinger.

Ungdomsutvalget

Ungdomsutvalget har jobbet med mange saker i 2019. Mye tid ble brukt på planlegging av den sentrale ungdomskonferansen, plattformøkonomi, det faglig politiske samarbeidet og kommune og fylkestingsvalg. Det har blitt gjennomført skolebesøk og lærlingepatruljer i nesten alle deler av landet med bistand fra utvalget. Utvalgs-medlemmene har innledet om ungdomsarbeid på flere lokale kurs og konferanser. Ungdoms-

sekretæren har fulgt opp arbeidet i LOs sentrale ungdomsutvalg og de nordiske føderasjonene på ungdomsnivå.

Ordningen med regionale ungdomssekretærer

Ordning med sju valgte regionale ungdomssekretærer ble etablert etter vedtak i landsmøtet 2015.

De regionale ungdomssekretærene skal innrette sitt arbeid mot læringer, elever i den videregående skolen og unge arbeidstakere/medlemmer. Ordningen skal bidra til økt synliggjøring av forbundet, økt organisering og faglig aktivisering av unge medlemmer.

Arbeidsoppgavene gjennomføres i samarbeid med forbundets avdelinger, ungdomsmiljøene i fylkene og LOs distriktskontorer. Ungdomssekretærenes innsats er forutsatt å komme i tillegg til avdelingenes eget ungdomsarbeid. Landsmøtet i 2019 fikk seg forelagt rapport med evaluering av ordningen. Oppsummeringen og erfaringene som er gjort siden etableringen tilsa at det ikke var grunnlag for å gjøre noen vesentlige endringer av ordningen.

Forbundets tillitsvalgtsopplæring

Sentrale kurs og konferanser

Studieaktiviteten er basert på de ressurser vi får fra opplysnings- og utviklingsfondet (OU-fondet). Bare en mindre del av studievirksomheten til forbundet arrangeres sentralt. I 2019 ble det holdt sju sentrale kurs med 160 deltakere. I tillegg ble det arrangert seks konferanser, finansiert av OU-midler. Disse hadde ulike temaer og i alt 304 deltakere.

I tillegg til sentrale kurs og konferanser har Fellesforbundet også deltakere på toppskolering, arrangert av AOF. Slike kurs er blant annet LO-skolen, arbeidsmiljø og arbeidsrett. I 2019 var det 92 deltakere (80 deltakere i 2018) fra Fellesforbundet som fullførte kursene. Fellesforbundet har prioritert ansatte og tillitsvalgte på heltid i avdelingene til arbeidsrett og LO-skolen fordi disse i stor grad møter medlemmene i sitt daglige arbeid.

Digital tillitsvalgtopplæring

Den digitale tillitsvalgtopplæringa ble lansert juni 2016. I 2019 fikk alle som ble registrert som nye klubbtiltitsvalgte i Fane 2 tilbud om å delta i denne opplæringen. 1 219 klubbtiltitsvalgte påbegynte opplæringen, 526 av disse fullførte.

Vi får fremdeles meget gode tilbakemeldinger på «*Veiviseren*» fra de som gjennomfører. Det er

igangsatt arbeid med å få løpende registrering av deltakerne i kursmodulen (Fane2). Dette skal bl.a. bidra til at det blir lettere for avdelingene å tilby videre tillitsvalgtopplæring til de som fullfører Veiviseren.

Lokal kursvirksomhet

Den lokale studievirksomheten omfatter i hovedsak korte kurs og konferanser. Forbundet fordelte de økonomiske midlene vi hadde til rådighet ut til de sju administrative distriktskontorene. Midlene skulle dekke forbundets grunnopplæring, kurs og konferanser med tema innenfor forbundets prioriterte områder og AOFs MoTo-kurs (felleskurs i AOF regi.) MoTo-kurs planlegges og gjennomføres som lokal skolering, arrangert av AOF og åpne for medlemmer i alle forbund tilsluttet LO. I 2019 deltok 146 av forbundets medlemmer på ulike MoTo-kurs. Dette er noe høyere sammenlignet med 2018.

Fellesforbundet hadde i 2019 totalt 4 410 deltakere fordelt på 243 lokale tiltak. Dette er noe høyere enn foregående år. Faglig Tillitsvalgt, modulene 1 og 2, er standardisert og kjøres nå over hele landet. Disse kursene er kostnadskreven og har ført til en annen prioritering innenfor den delen av kursvirksomheten som planlegges og kjøres lokalt.

Mestertillitsvalgt

Fellesforbundet er invitert inn i en prosjektgruppe som har jobbet med kartlegging av tillitsvalgtes kompetanse som del av tillitsvalgtrollen i bedriftene. Tillitsvalgte fra Fellesforbundet og andre forbund er intervjuet. Prosjektet har gjort interessante funn som er presentert i en rapport utarbeidet av AOF. Rapporten vil bli presentert for ledelsen i LO og forbundene i et sekretariatsmøte i 2020.

LOs utdanningsfond

LOs Utdanningsfond har som formål å støtte opplæringstiltak og kompetanseutvikling for medlemmer og tillitsvalgte.

Det ble i 2019 innvilget totalt 2 216 stipend, og 927 av disse var fra Fellesforbundet. Til sammen ble det delt ut 20,1 millioner kroner i stipend i 2019 og herav 8,8 millioner kroner til medlemmer fra Fellesforbundet (9,1 millioner kroner i 2018). Fellesforbundet hadde 31 færre stipendiater i 2019 enn i 2018. Forbundets andel av totale stipend i 2019 var 43,9 % mot 42 % i 2018. I forkant av søknadsfristen for helårsstudie, våren 2019, ble det sendt ut SMS til medlemmene om mulighetene til å søke om stipend.

Maksimal stipendsats for studieåret 2018/2019 var kr 13 500,- for helårsutdanning, kr 4 000,- for kortere kurs og til Praksiskandidat § 3,5 inntil kr 10 500,- pr. studieår. Stipendsats for støtte til AOFs lese- og skriveopplæring med datatekniske hjelpemidler er på kr10 500,-.

Hederstegn

Gullnål

Medlemmer som har hatt sammenhengende tillitsverv i forbundet og dets organisasjoner i 25 år eller mer tildeles forbundets merke i gull og emalje.

Følgende personer fikk utdelt forbundets gullnål i 2019:

Finn Allan Westjord
Tommy Nystad
Steinar Krogstad
Ingjald Gaare
Trygve Fatland
Torgeir Opdal
Jostein Andreas Lilleeng
Ståle Knoff Johansen
Janne Mørk
Knut Øygard
Kristin Mulleng Sezer
John Øystein Oppi
Roy Pedersen
Jan Oddvar Johnsen

Pioneren

Pioneren er en særlig utmerkelse som forbundsstyret kan gi til medlemmer som har gjort en ekstraordinær innsats for forbundet og fagbevegelsen/arbeiderbevegelsen generelt.

Følgende personer fikk utdelt Pioneren i 2019:

Einar Linnerud
Bjørn Norvald Larsen
Roy Pedersen
Odd Norhaug
Knut Joar Veiland
Svein Søreng

Internasjonalt arbeid

Fellesforbundet har et aktivt internasjonalt engasjement av flere grunner. Internasjonal solidaritet er en av grunnverdiene i arbeiderbevegelsen, og en verdi som bør ligge i ryggmargen vår. Men vi har i stor grad også egeninteresse i å ha et internasjonalt kontaktnett. Veldig mange rammevilkår besluttes politisk utenfor Norges grenser, og det er viktig å være med å påvirke disse. Viktige eksempler i 2019 er fortsatt arbeidet med utsendingsdirektivet, Kommisjonens initiativ vedrørende europeisk minstelønn, forsvarlig skipsopphugging, sosial dumping og likestilling der vi påvirker hva de internasjonale føderasjonene skal jobbe for. I tillegg vil utviklingen av lønns- og arbeidsvilkår i andre land være med å påvirke lønnsevn i våre bedrifter i Norge. Verken vi eller arbeidstakere i andre land er tjent med en underklasse i fattigere deler av verden. Det hender også at Fellesforbundet er avhengig av hjelp fra forbund i andre land i forbindelse med egne tariffoppgjør, utenlandske bedrifter i Norge eller norske konserns virksomhet i utlandet. Av alle disse grunner er det viktig at Fellesforbundet er aktive internasjonalt og blir respektert i dette arbeidet.

Medlemskap i internasjonale føderasjoner

Fellesforbundet var i 2019 tilsluttet 15 nordiske, europeiske og internasjonale bransjeføderasjoner. Disse er IndustriALL Global, IndustriALL Europa og Industriansatte i Norden (IN) for bransjene metall, energi, kjemi, papir og teko. I byggsektoren er det BTI, EBTF og NBTF for bygning og tre og skog. IUL, EFFAT og NU HRCT for hotell og restaurant. Havbruk er også innunder IUL og EFFAT. UNI, UNI Europa og NGU for grafisk. Med flyarbeiderne har Fellesforbundet lenge vært medlem av transportarbeiderføderasjonene NTF, ETF og ITF, og da Norsk Transportarbeiderforbund gikk inn i Fellesforbundet i 2019, ble disse enda viktigere for oss. De hadde et utstrakt engasjement i NTF, ETF og ITF, som videreføres. Forbundsledelsen var i 2019 representert i styret i 10 av disse.

Kongresser i internasjonale føderasjoner

I 2019 ble det avholdt kongresser i IN, EFFAT og EBTF. Forbundsledelsen var representert på alle.

Latvia og Baltikum

Forbundet fortsatte i 2019 samarbeidet med det latviske bygningsarbeiderforbundet LBNA.

Samarbeidet er bilateralt, og har de siste årene foregått innenfor rammen av Baltic Organizing Academy (BOA). BOA er et stort organiseringsprosjekt i de baltiske landene, med nordiske forbund og bransjeføderasjoner som samarbeidspartnere. Målet er å bygge opp sterke, moderne og økonomisk bærekraftige fagforeninger. BOA har vært et prosjekt, som fra 2018 ble videreført under navnet Baltic Organizing Alliance (BOA). Det er foretatt en del endringer i rammer og regler, og en langt større del av ansvaret hviler nå på de baltiske landene. I tillegg til konkret oppfølging av prosjektarbeidet med LBNA, har forbundet bistått med råd i deres vellykkede arbeid for å få på plass en allmenngjort tariffavtale for bygningsbransjen.

Internasjonalt solidaritetsarbeid

Forbundet har et prosjektsamarbeid med Norsk Folkehjelp om deres arbeid i Sør-Afrika og det sørlige Afrika. Et ambassadørkorps bestående av en person fra hvert ADK har reist rundt i avdelinger og klubber for å informere om samarbeidet.

Forbundet har fortsatt sitt engasjement for migrantarbeidere, særlig i forbindelse med store idrettsarrangement. Fellesforbundet har et sterkt engasjement opp mot BWI som koordinerer internasjonal fagbevegelses engasjement opp mot FIFA og Qatar.

Skipsopphugging i Sør-Asia

Fellesforbundet deltar sammen med IndustriAll global i kampanjen om å få flest mulig nasjoner med skipsindustri, til å ratifisere IMO Hong Kong konvensjon om sikker resirkulering av utrangerte skip. Vi trenger 15 nasjoner som inkluderer 40 prosent av verdens tonnasje. Vi er i mål med nasjoner i 2019, men mangler ennå noen prosenter på total tonnasje. India som er en stor nasjon som hugger opp skip, signerte konvensjonen i 2019. Konvensjonen vil tre i kraft 24 måneder etter at tonnasmål er oppfylt.

Representasjon

Forbundet var i 2019 representert i styret i Norsk Folkehjelp og i styret i LO/IFS (LOs internasjonale faglige solidaritet).

Tabell 1: Antall bedrifter med tariffavtale per 1.1.2020 og 1.1.2019 fordelt etter antall organiserte

Antall organiserte	Antall bedrifter 1.1.2020	Antall bedrifter 1.1.2019	Endringer
0	264	180	84
1-5	2 278	2 152	126
6-10	1 136	1 096	40
11-20	958	967	-9
21-50	631	637	-6
51-100	171	167	4
101-200	64	60	4
201-500	30	31	-1
Over 500	4	2	2
Totalt	5 536	5 292	244

Tabell 2: Antall medlemmer per fylke og medlemskategori per 1.1.2020 og endringer fra 1.1.2019

Fylke	Totalt		Yrkesaktive		Ikke yrkesaktive		Elev og student	
	1.1.20	Endring	1.1.20	Endring	1.1.20	Endring	1.1.20	Endring
Østfold	10 696	789	6 284	690	4 412	99	114	43
Oslo/Akershus	23 851	5 414	17 503	4 628	6 348	786	703	152
Hedmark	8 972	2 117	5 948	1 627	3 024	490	112	81
Oppland	7 550	-83	4 902	-76	2 648	-7	37	12
Buskerud	8 828	-94	5 529	-33	3 299	-61	50	11
Vestfold	7 219	1 483	4 841	1 086	2 378	397	106	25
Telemark	6 452	-318	4 633	-21	1 819	-297	361	101
Aust-Agder	2 119	51	1 267	32	852	19	20	8
Vest-Agder	6 159	1 264	4 404	932	1 755	332	80	17
Rogaland	15 677	1 536	11 946	1 390	3 731	146	322	8
Hordaland	18 645	2 798	14 400	2 388	4 245	410	413	121
Sogn og Fjordane	2 900	381	2 198	258	702	123	85	16
Møre og Romsdal	10 238	1 484	7 406	1 053	2 832	431	133	-11
Trøndelag	20 189	2 926	15 641	2 380	4 548	546	647	111
Nordland	10 962	1 954	8 049	1 449	2 913	505	186	16
Troms/Finnmark	4 064	228	3 347	236	717	-8	157	37
Totalt	164 521	21 930	118 298	18 019	46 223	3 911	3 526	748

Tabell 3: Antall medlemmer fordelt per overenskomst

Landsomfattende overenskomst	Medlemstall 2019		Endring hittil i år	
	1.1.20	1.1.19	Antall	%
Industrioverenskomsten:	30 271	28 473	1 798	6
-VO	28 490	26 627	1 863	7
-Teko	946	991	-45	-5
-Nexans	541	567	-26	-5
-Teknologi- og data	294	288	6	2
Fellesoverenskomsten for byggfag	18 118	18 367	-249	-1
Riksavtalen	7 577	7 226	351	5
Biloverenskomsten	6 606	6 512	94	1
Overenskomsten for byggeindustrien	6 249	6 289	-40	-1
Bussbransjeavtalen NHO	3 429	3 547	-118	-3
Grossistoverenskomsten Virke	2 951	2 842	109	4
Havbruksoverenskomsten	2 241	1 999	242	12
Flyoverenskomsten	1 946	1 817	129	7
Fellesoverenskomsten for treforedlingsind	1 706	1 685	21	1
Verkstedoverenskomsten for Forsvaret	1 015	1 047	-32	-3
Godsavtalen NLF	948	863	85	10
AMB overenskomsten	801	889	-88	-10
Bussbransjeavtalen/Funksjonæroverenskomsten-Nett-buss	773	682	91	13
VTA-overenskomsten	722	761	-39	-5
Avisbudavtalen NHO	713	763	-50	-7
Speditørtariffen NHO	621	555	66	12
Aviser og avispakkeri	589	637	-48	-8
Overenskomst for Trykkerier	544	564	-20	-4
Landsoverenskomsten	478	462	16	3
Grossistavtalen NHO	372	357	15	4
Miljøbedrifter i Norge NHO	361	339	22	6
Glassoverenskomsten	353	336	17	5
Overenskomst for Kartonasjefabrikker	350	366	-16	-4
Havne- og Terminaloverenskomsten NHO	324	342	-18	-5
AMB overenskomsten (VTA)	308	236	72	31
Transportselskaper i Norge NHO	264	321	-57	-18
Miljøoverenskomsten MEF	228	227	1	0
Taxioverenskomsten NTF	215	208	7	3

Landsomfattende overenskomst	Medlemstall 2019		Endring hittil i år	
	1.1.20	1.1.19	Antall	%
Overenskomst for asfaltarbeid	208	219	-11	-5
Steinindustrioverenskomsten	177	181	-4	-2
Overenskomsten for jordbruks- og gartneri	163	172	-9	-5
Landforpleiningsavtalen	128	89	39	44
Naturbruksoverenskomsten	117	129	-12	-9
Overenskomst for Bokbinderier	91	85	6	7
Oljeavtalen NHO	53	55	-2	-4
Kranoverenskomsten Virke	37	39	-2	-5
Overenskomst for Serigrafiske bedrifter	36	36	0	0
Overenskomsten for bilutleie-NHO	34	29	5	17
Bilutleioverenskomsten-VIRKE	12	3	9	300
Tannteknikeroverenskomsten	5	5	0	0
Oljeoverenskomsten Virke	3	3	0	0
Avisbudoverenskomsten Virke	0	56	-56	-100
Schenkeravtalen NHO	430	437	-7	-2
Foodora	240		240	
Grossist - Felleskjøpet Agri	199	194	5	3
AIM-overenskomsten	171	197	-26	-13
Wallboardoverenskomsten	91	92	-1	-1,1
LKAB NHO	81	80	1	1
Hengeavtaler med andre LO-forbund	80	50	30	60,0
Coop Transport Samfo	26	22	4	18
Norlandia Care AS	22	21	1	4,8
Myntoverenskomsten	15	8	7	87,5
Havbruksoverenskomsten/Veso A/S	12	13	-1	-7,7
Sandtakoverenskomsten	9	9	0	0,0
Torvindustri	8	7	1	14,3
Norsk Folkemuseum, Bygdø Kongsgård	6	5	1	20,0
Bring Linehaul	5	7	-2	-29
Andøytov	5	7	-2	-28,6
Hovedtariffavtalen KS	5	5	0	0,0
Reingjetere	4	4	0	0,0
Totalt	93 546	90 971	2 575	2,8

Tabell 4: Avdelinger per 1.1.2020 og endringene fra 1.1.2019 fordelt per fylke

Fylke	Antall avdelinger	Endring
Østfold	10	2
Oslo/Akershus	12	3
Hedmark	5	1
Oppland	4	
Buskerud	4	
Vestfold	3	1
Telemark	2	-1
Aust-Agder	2	
Vest-Agder	6	1
Rogaland	7	
Hordaland	7	
Sogn og Fjordane	2	1
Møre og Romsdal	5	2
Trøndelag	13	1
Nordland	4	2
Troms/Finnmark	1	
I alt	87	13

Tabell 5: Antall medlemmer per 1.1.2020 fordelt etter avdeling og fylke

Avdelingens navn og fylke	Totalt	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 2 Fredrikstad Fagforening	2 105	1 221	884
Fellesforbundet avdeling 22 Viken	991	783	208
Fellesforbundet avdeling 48 Sarpsborg Kai- og Lagerarbeiderforening	35	15	20
Fellesforbundet avdeling 75 Halden Fagforening	1 115	756	359
Fellesforbundet avdeling 436 Papirarbeidernes Forening	756	446	310
Fellesforbundet avdeling 437 Greåker Arbeiderforening	126	65	61
Fellesforbundet avdeling 482 Glomma Papp	232	135	97
Fellesforbundet avdeling 483 Borregaard Fagforening	906	374	532
Fellesforbundet avdeling 644 Glava Arbeidernes Fagforening	178	115	63
Fellesforbundet avdeling 851 Østfold	4 252	2 374	1 878
Østfold	10 696	6 284	4 412
Fellesforbundet avdeling 1 Oslo - Akershus	4 594	2 553	2 041

Avdelingens navn og fylke	Totalt	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 4 Oslo Transportarbeiderforening	3 756	3 239	517
Fellesforbundet avdeling 10	4 099	3 690	409
Fellesforbundet avdeling 56 Oslo og Omegn Bussarbeiderforening	1 437	1 117	320
Fellesforbundet avdeling 83 Lastebileiernes Forening	187	85	102
Fellesforbundet avdeling 87 Kjeller Jern og Metall	408	236	172
Fellesforbundet avdeling 185 Flyarbeidernes Forening	2 501	2 030	471
Fellesforbundet avdeling 189 Trandum Jern og Metall	133	94	39
Fellesforbundet avdeling 601 Tømrer og Byggfagforeningen	1 115	925	190
Fellesforbundet avdeling 603 Oslo Bygningsarbeiderforening	2 331	1 916	415
Fellesforbundet avdeling 605 Rørleggernes Fagforening	1 076	974	102
Fellesforbundet avdeling 850 Oslo Grafiske Fagforening	2 210	640	1 570
Fellesforbundet avdeling 999	4	4	0
Oslo/Akershus	23 851	17 503	6 348
Fellesforbundet avdeling 27 Innlandet Transportarbeiderforening	2 142	1 597	545
Fellesforbundet avdeling 61 Elverum Jern og Metall	258	149	109
Fellesforbundet avdeling 103 Ringsaker	1 788	1 113	675
Fellesforbundet avdeling 647 Glåmdal Fagforening	1 790	1 010	780
Fellesforbundet avdeling 650	2 994	2 079	915
Hedmark	8 972	5 948	3 024
Fellesforbundet avdeling 23 Raufoss Jern og Metall	2 627	1 769	858
Fellesforbundet avdeling 54 Gjøvik Jern og Metall	1 269	815	454
Fellesforbundet avdeling 670	3 561	2 264	1 297
Fellesforbundet avdeling 678 Hunton Arbeiderforening	93	54	39
Oppland	7 550	4 902	2 648
Fellesforbundet avdeling 6	4 653	2 714	1 939
Fellesforbundet avdeling 43 Øvre Buskerud Fagforening	2 960	1 848	1 112
Fellesforbundet avdeling 441 Sunland Papirarbeiderforening	165	91	74
Fellesforbundet avdeling 614 Byggfag Drammen-Bærum	1 050	876	174
Buskerud	8 828	5 529	3 299
Fellesforbundet avdeling 7 Vestfold	4 482	2 928	1 554
Fellesforbundet avdeling 37 Transport	1 288	1 054	234
Fellesforbundet Vestfold Nord avdeling 50	1 449	859	590
Vestfold	7 219	4 841	2 378
Fellesforbundet avdeling 8 Telemark	3 660	2 701	959
Fellesforbundet avdeling 39 Industri & Service Telemark	2 792	1 932	860
Telemark	6 452	4 633	1 819
Fellesforbundet avdeling 9 Østre Agder	2 038	1 209	829
Fellesforbundet avdeling 727 Nidarå Sagarbeiderforening	81	58	23

Avdelingens navn og fylke	Totalt	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Aust-Agder	2 119	1 267	852
Fellesforbundet avdeling 3 Agder Fagforening	3 164	2 197	967
Fellesforbundet avdeling 41 Agder Transportarbeiderforening	985	753	232
Fellesforbundet avdeling 58 Mandal Fagforening	899	582	317
Fellesforbundet avdeling 82 Søgne Jern og Metall	118	65	53
Fellesforbundet avdeling 194 Lister Fagforening	853	714	139
Fellesforbundet avdeling 724 Wallboard Fagforening	140	93	47
Vest-Agder	6 159	4 404	1 755
Fellesforbundet avdeling 14 Rogaland Transportarbeiderforening	957	762	195
Fellesforbundet avdeling 25	4 956	3 596	1 360
Fellesforbundet avdeling 44 Sandnes & Omegn	2 138	1 561	577
Fellesforbundet avdeling 57 Nord-Rogaland	4 028	3 348	680
Fellesforbundet avdeling 91 Jæren	1 130	740	390
Fellesforbundet avdeling 176 Dalane Fagforening	1 155	886	269
Fellesforbundet avdeling 730	1 313	1 053	260
Rogaland	15 677	11 946	3 731
Fellesforbundet avd 5	6 128	4 334	1 794
Fellesforbundet Vestnorsk Transportarbeiderforening	2 233	1 799	434
Fellesforbundet avdeling 100 Marinestasjonens Fagforening	513	348	165
Fellesforbundet Hardanger Sunnhordland avd 118	3 830	3 062	768
Fellesforbundet avdeling 266 Hordaland Hotell og Restaurant	1 789	1 605	184
Fellesforbundet avdeling 747 Unionen Fagforening	3 532	3 017	515
Fellesforbundet avdeling 856 Vestnorsk Grafiske Fagforening	620	235	385
Hordaland	18 645	14 400	4 245
Fellesforbundet avdeling 19 Sogn & Fjordane Fagforening	2 513	1 931	582
Fellesforbundet avdeling 36 Sogn og Fjordane Transportarbeiderforening	387	267	120
Sogn og Fjordane	2 900	2 198	702
Fellesforbundet avdeling 20 Møre og Romsdal Transportarbeiderforening	808	599	209
Fellesforbundet avdeling 21 Havn	539	299	240
Fellesforbundet avdeling 29 Søre Sunnmøre	1 881	1 364	517
Fellesforbundet avdeling 31 Sunnmøre	2 670	1 954	716
Fellesforbundet avdeling 65	4 340	3 190	1 150
Møre og Romsdal	10 238	7 406	2 832
Fellesforbundet avdeling 12	4 882	3 499	1 383
Fellesforbundet avdeling 16 Midtnorsk Transportarbeiderforening	2 224	1 740	484
Fellesforbundet avdeling 28 Stjørdal og Omegn	3 590	2 765	825
Fellesforbundet avdeling 80 Rørø og Holtålen Fagforening	486	345	141
Fellesforbundet avdeling 108 Innherred Fagforening	2 296	1 726	570
Fellesforbundet avdeling 146 Namdal Fagforening	1 460	1 096	364

Avdelingens navn og fylke	Totalt	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 207 Ørland Jern og Metall	78	58	20
Fellesforbundet avdeling 250 Hotell, Restaurant og Reiseliv	1 499	1 303	196
Fellesforbundet avdeling 461	506	310	196
Fellesforbundet avdeling 762 Rørleggernes forening	473	420	53
Fellesforbundet avdeling 764 Malernes Forening	470	411	59
Fellesforbundet avdeling 765 Trondheim	1 478	1 368	110
Fellesforbundet avdeling 768 Trondheim Bygning	747	600	147
Trøndelag	20 189	15 641	4 548
Fellesforbundet avdeling 13 L.K.A.B. Arbeiderforening	186	83	103
Fellesforbundet Transport Nord	1 774	1 374	400
Fellesforbundet avdeling 53 Nordre-Nordland og Sør-Troms	4 974	3 858	1 116
Fellesforbundet avdeling 143 Helgeland	4 028	2 734	1 294
Nordland	10 962	8 049	2 913
Fellesforbundet avdeling 74 Nord-Hålogaland	4 064	3 347	717
Troms/Finnmark	4 064	3 347	717

